

vedmangler ved den nuværende civile Proceduremaaede, ikke ere afhjulpne. Den skriftlige Procedure bliver ved at forberede, den mundtlige at slutte Forhandlingen, men jeg skal nu ikke tale Mere der om, da der er sagt tilstrækkelig desangaaende af den meget ærede Justitsminister. Dommeren har ligesaa lidt som nu nogen Leilighed til at gribe ind for at fremskynde Procedurens Gang og til i det Hele taget at foranledige, at der trædes op fra Parternes Side paa den Maade, der bedst fører til at faae Sandheden som Resultat. Hvad Vidnesforslen osv. angaar, er Forudsætningen ogsaa den, at den skal finde Sted, eller at den i alt Fald kan finde Sted i Fremtiden paa samme Maade som nu. Jeg tror altsaa ikke, at den ærede Forslagsstiller her har været tilstrækkelig opmærksom paa, hvad jeg anser som Hovedmanglerne. Ikke bestomindre opfordrer han til at se paa, hvad han holder for Hovedtanken i Forslaget, og jeg har da spurgt mig selv: hvad er det da egentlig, som den ærede Forslagsstiller fornemlig principielt har haft for Øie. Det er, at der skal finde mundtlig Forhandling Sted. Det forekommer mig ikke at kunne have nogen stor Betydning, naar ikke Proceduren i det Hele taget bringes i Samklang hermed. Jeg ser heller ikke, at hans Mundtlighed faar noget Videre at betyde, naar den indskrænkes til den Mundtlighed, her foreslaas, og man lader navnlig Skriftlighed blive staaende, jeg kan gjerne sige som Regel, hvad Vidnesforsjel og deslige Sager angaar. Jeg har havt nogen Leilighed til at blive bekendt med det Forsøg, man gjorde for en 26—27 Aar siden her i Landet med Indførelsen af en mundtlig og offentlig Forhandling udenfor Høiesteret — jeg mener naturligvis Sø- og Handelsretten — men jeg tror, at de Fleste, som kende Forholdene her, ville være tilbøjelige til med mig at sige det, at hvad der egentlig manglede ved den Maade, hvorpaa Tanken om Mundtlighedsproceduren blev gennemført ved Sø- og Handelsretten, er netop dette, at man ikke har draget tilstrækkelig Omsorg for at faae, for at betjene mig af et systematisk Udtryk, Umiddelbarhedsprincipet tilstrækkelig gennemført. Det, det kommer an paa for Dommerne, naar de skulle dømme om, hvad de maa anse for at være ret og billigt, er, at de faae Leilighed til selv at høre og om muligt selv at tale med Vidnerne. Det er en saare vigtig Ting, men det bringes ikke i Orden ved den ærede Forslagsstillers Forslag. Jeg skal ikke opholde mig ved, at den halve Maade, hvorpaa han har foreslaaet Vidnesagerne ordnet efter § 6 i Lovforslaget, lider af overordentlig store Uanskeligheder,

thi det er Noget, som den høitærede Justitsminister allerede har fremdraget; men gaar jeg ud fra, at de faa Regler, han har givet med Hensyn til den egentlige Rettesgang, og som ganske vist ere af den Besskaffenhed, at de ikke ville kunne føres igennem uden at maatte suppleres med en langt større Række af Bestemmelser, saaledes som det er sagt af den høitærede Justitsminister, og saaledes som man blandt Andet ogsaa kan se af de temmelig omfattende Motiver, gaar jeg ud fra, at det, her er bestemt, ikke egentlig kan karakteriseres som en gennemgribende Hovedtanke, saa maa man jo fristes til at tro, at Hovedtanken findes navnlig i 2det og 3die Kapitel. Jeg vil indrømme, at den Tanke, som er nedlagt deri, nemlig at Domstolene skulle sammensættes ikke blot af juridiske Dommere, men ogsaa af læge Medlemmer, sigter paa et stort og nyt Princip. Hvad nu dette angaar, da maa jeg for mit Bedkommende sige, at jeg vilde anse det for at være meget uheldigt, om man indførte disse væsentlig af læge Medlemmer bestaaende Domstole paa den Maade, som den ærede Forslagsstiller har foreslaaet. Jeg henholder mig for det Første til den Bemærkning af den meget ærede Justitsminister, at der er stor Forsjæl paa at lade læge Medlemmer dømme i en saadan særegen Domstol som en Handelsdomstol, ved hvilken der kræves særegen Sagkundskab, og saa at gennemføre det som Regel i alle mulige civile Sager. Men hvad jeg dernæst vil gjøre opmærksom paa er dette, at Ordningen af Domstole, der for Størstedelen bestaar af læge Medlemmer, kræver i alt Fald Regler for at sikke sig for det Første de bedste og dygtigste Kræfter, hvad det juridiske Element angaar, og dernæst Regler for hele Proceduren, som skulde gjøre det muligt for de læge Medlemmer at opfylde deres Pligt som Medlemmer af Domstolene. Netop naar man vil have læge Medlemmer i Domstolene, bliver det dobbelt nødvendigt at have helt nye Regler med Hensyn til Proceduren, forskjellige fra de nu gjældende. At henvise de læge Medlemmer til mere eller mindre at øse deres Oplysning fra skriftlige Dokumenter, tror jeg ikke er heldigt.

Hvad Nævningeretter angaar, maa jeg udtale mig meget bestemt imod, hvad der har været Hovedtanken i Kapitel 3, nemlig at det skulde saa at sige bero paa en vilkaarlig Beggjæring dels af Tiltalte og dels af Aktor eller den Myndighed, der beordrer Aktionen, om overhovedet en Nævningeret skal deltage i Sagens Paakjendelse eller ikke. Jeg anser det for at være en saa vigtig Sag, at det er ikke Noget, der bør være overladt til den